

Setkání vodohospodářů při příležitosti Světového dne vody 2014

Svaz vodního hospodářství ČR spolu s Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí uspořádal dne 21. března 2014 v Kongresovém centru Praha v pořadí již 20. celostátní setkání vodohospodářů při příležitosti Světového dne vody.

Slavnostního setkání vodohospodářů se v letošním roce zúčastnilo 170 zástupců státní správy, vodohospodářských podniků a společností z oborů vodovodů a kanalizací a vodních toků, a dále inženýrských a projektových firem. Účastníci byli i partneři, kteří podpořili letošní společenské akce k příležitosti Světového dne vody a to koncert v Lichtenštejnském paláci a tradiční reprezentační ples na Žofíně. V letošním roce se poprvé v rámci tohoto setkání uskutečnilo předání ocenění vítězům soutěže „Vodohospodářská stavba roku 2013“.

Úvodem slavnostního setkání přivítal účastníky slavnostního setkání **předseda představenstva Svazu vodního hospodářství ČR Petr Kubala**. Krátce po zahájení setkání přivítal Petr Kubala mezi účastníky **ministra zemědělství Mariána Jurečku**. Ten ve svém krátkém vystoupení připomněl téma letošního Světového dne vody – Voda a energie a kromě významu vody pro život zmínil i negativní účinky vod v podobě velkých povodní. Konkrétně zmínil povodňové události posledních 20ti let a v té souvislosti pozitivní přínos protipovodňových staveb, na jejichž financování přispělo Ministerstvo zemědělství již více než 15 miliardami Kč z programů prevence. Pozitivní účinek těchto staveb se projevil již při průchodu červnových povodní v loňském roce. Ministerstvo zemědělství bude v budoucnu prosazovat soubory opatření ke zmírnění negativních dopadů velkých vod a to nejen výstavbou staveb na ochranu před povodněmi a účinnou manipulací na vodních dílech, ale též realizací komplexních pozemkových úprav a opatření v zemědělství. V poslední době sledujeme výskyt větších extrémů - nejen častější průchody povodní, ale i častější období sucha. Cílem proto bude připravovat vedle protipovodňových staveb též účinná opatření k udržení vody v krajině. Řadu opatření tohoto charakteru bude v příštím programovém období podporovat i připravovaný Program rozvoje venkova.

Po mistru zemědělství přivítala přítomné vodohospodáře **náměstkyně ministra životního prostředí Berenika Peštová**. Ve svém projevu zdůraznila, jak významnou roli v životě společnosti voda má. Je to nezkrotný živel, který dokáže v několika minutách zničit lidská obydlí, ale také síla, jež vyrábí elektrickou energii. Důvodem oslav Světového dne vody je skutečnost, že na světě více než miliarda lidí trpí nedostatkem pitné vody nebo k ní nemá přístup. Propagace agentur Spojených národů a nevládních organizací věnujících se problémům spojeným s vodou je zaměřena na čistotu a ochranu vod a šetření vodou. Podotkla, že Ministerstvo životního prostředí podporovalo a bude i nadále podporovat taková opatření, která povedou k ochraně vod a ke snižování a omezování rizika povodní s následným pozitivním dopadem pro oblasti, které jsou povodněmi ohrožené. Ve svém vystoupení náměstkyně Peštová připomněla i opačný extrém k průchodu velkých vod, a to riziko sucha, které nás může potkat již v tomto roce v důsledku příliš malého množství srážek v uplynulé zimě.

Předseda představenstva SVH ČR Petr Kubala ve svém příspěvku „Současný stav vodního hospodářství z pohledu SVH ČR“ nejprve připomněl historii oslav Světového dne vody shrnutím všech dosud sledovaných témat až k letošnímu tématu „Voda a energie“. Dále se zabýval současnými prioritami, které Svaz VH sleduje v souladu se svým posláním a materiálem přijatým Svazem na valné hromadě – „Aktuální zaměření činnosti SVH ČR do roku 2015“. Konkrétně zmínil tyto okruhy:

- koncepce vodohospodářské politiky,
- zdokonalování legislativních a dalších regulačních nástrojů státu v systému vodního hospodářství,
- vodohospodářská investiční politika,
- plánování v oblasti vod,
- vyhodnocení povodně z června 2013,
- spolupráce s odbornými profesními sdruženími na úseku vodního hospodářství,
- public relation, osvěta.

Z poslední doby vyzdvihl ochotu Ministerstva životního prostředí přijmout SVH ČR do platformy připravující nový programový dokument OPŽP i společnou snahu Ministerstva zemědělství a vodohospodářů připravovat nové dotační programy na úseku vodovodů a kanalizací a programu prevence před povodněmi.

Dále uvedl angažovanost SVH ČR při řešení důsledků přijetí novely občanského zákoníku na právní vztahy k vodním dílům na cizích pozemcích.

Zmínil i nepříliš dobrý průběh procesu plánování v oblasti vod – druhých plánů povodí, kde se projevuje nevhodná legislativní úprava i nedostatečná metodická příprava na úrovni ministerstev. Obdobně shrnul i problematiku nových plánů pro zvládnutí povodňových rizik. Konstatoval, že přes snahu vodohospodářů je ohroženo úspěšné plnění schválených časových plánů.

V roce 2013 byl vytvořen nový web SVH ČR s administračním rozhraním s důrazem na:

- přehlednost, jednoduchost a kompatibilitu,
- aktuální informace z vodního hospodářství,
- odkazy na relevantní webové stránky ministerstev a odborných institucí.

Závěrem, obdobně jako zástupci obou ministerstev, připomněl reálná rizika sucha jak několika snímků pokleslých hladin některých našich vodních nádrží, tak i zjištěnými poklesy hladin podzemních vod.

Po přestávce se slova ujal **předseda představenstva SOVAK ČR František Barák** s referátem na téma „Hlavní problémy oboru vodovodů a kanalizací“. Kritizoval, že vodní hospodářství postrádá dlouhodobou strategii, která by na cca 40 – 50 let vytyčila základní směry ve vztahu k dlouhodobé udržitelnosti využívaných vodních zdrojů, dokázala reagovat na veškerá rizika změny klimatu a možného sucha, koncepčně se zabývala problematikou udržení vody v krajině nebo hospodařením s dešťovou vodou a v neposlední řadě i systémem obnovy vodohospodářské infrastruktury. V té souvislosti zmínil i problematické rozdělení rezortních kompetencí ke správě povrchových vod a péči o podzemní vodní zdroje.

Přiblížil i problematiku potřebné obnovy infrastruktury vodovodů a kanalizací v České republice. Celková hodnota vodárenského infrastrukturního majetku v ČR je cca 1 000 mld. Kč, na její obnovu by se mělo kalkulovat alespoň 1,6%, tj. cca 16 mld. Kč za rok. Přitom skutečné výdaje na obnovu vodárenské infrastruktury v ČR jsou cca jen 7 – 8 mld. Kč za rok, tzn., že nekryjí ani polovinu reálné potřeby na obnovu. V úvahu je třeba vzít i dlouhodobě zanedbaný stav infrastruktury, zejména v menších obcích, kde je cena vodného a stočného relativně nízká.

Při hodnocení financování rozvojových investic konstatoval, že zcela zásadní jsou vlastní zdroje investorů tvořené z příjmů za vodné a stočné, případně z komerčních úvěrů. Zdůraznil, že dotační prostředky je třeba považovat jen jako doplňkový finanční zdroj. V té souvislosti zmínil i problém, že není možné odpisovat hodnotu dotovaného infrastrukturního majetku, což znemožňuje tvořit odpovídající zdroje na obnovu.

K záležitosti regulace oboru vodovodů a kanalizací zdůraznil především potřebu důsledně respektovat právní a technické prostředí oboru i další kroky k nápravě. Na úseku obnovy by bylo účelné řádně kontrolovat plány financování obnovy a vymáhat na vlastnících zodpovědnost za řádný technický stav infrastruktury.

V rámci slavnostního setkání dále vystoupili náměstek ministra zemědělství Aleš Kendík a náměstek ministra životního prostředí Jan Kříž.

Náměstek ministra zemědělství Aleš Kendík představil aktuální témata vodního hospodářství řešená za uplynulý rok na Ministerstvu zemědělství. Nejprve shrnul vydání následujících právních předpisů:

- novela zákona o vodovodech a kanalizacích (zákon č. 275/2013 Sb.) v platnosti od 1.1. 2014,
- vyhláška č. 252/2013 Sb., o informačním systému veřejné správy,
- vyhláška č. 414/2013 Sb., o vodoprávní evidenci,
- novela vyhlášky č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládnání povodňových rizik,
- novela vyhlášky č. 428/2001 Sb. (k zákonu o vodovodech a kanalizacích).

Dále připomněl stav odstraňování škod z červnové povodně 2013; byly evidovány škodní protokoly za více než 2,1 mld. Kč, v oboru vodovodů a kanalizací za 1,3 mld. Kč.

Na úseku realizace staveb na ochranu před povodněmi informoval o prodloužení II. etapy Programu prevence do konce roku 2014. Dosud bylo z tohoto programu investováno celkem 579 akcí (387 stavebních a 192 projektových akcí) za cca 11,2 mld. Kč.

Konstatoval, že zvýšenou pozornost je třeba věnovat problematice sucha, jehož riziko je letos reálné, což dokladoval některými aktuálními sledovanými údaji:

- 40x nižší zásoby sněhové vody oproti normálu,
- 90 % sledovaných vrtů indikuje pokles úrovně hladiny podzemní vody,
- průtoky vodních toků dosahují 40–60 % dlouhodobého průměru.

Závěrem náměstek ministra Aleš Kendík uvedl některé současné priority v oblasti vodního hospodářství:

- zajistit pokračování přípravy staveb, které zabezpečí retenci vody (nádrže Nové Heřmínovy, Mělčany, Teplice),
- orientovat program Prevence před povodněmi na zvýšení retence – a pokud bude možné, též na překlenutí sucha,
- zajistit podporu rozvoji moderních úsporných závlahových systémů,
- v rámci pozemkových úprav vytvářet podmínky pro omezení eroze a zvýšení retence odtoku.

Náměstek ministra životního prostředí Jan Kříž nejprve představil aktuální stav Operačního programu životní prostředí (OPŽP), který reflektuje aktuální počty projektů a související výše alokací v rámci Prioritní osy 1 a celého OPŽP:

Data k 12. 3. 2014	PO1	Celkem OPŽP
Celková alokace v mld. Kč	53,2	132,2
Počet schválených projektů	1 334	12 390
- alokace v mld. Kč	50,4	115,2
Proplacené prostředky v mld. Kč	23,7	55,8
Počet dokončených projektů	206	1 967
- alokace v mld. Kč	7,3	17,3

K plánu výzev na rok 2014 odkázal na aktuální plán na webových stránkách. OPŽP s tím, že tento plán může být v průběhu roku 2014 ještě měněn. Detailněji představil záměr vyhlásit tzv. „fázovací výzvu“ pro oblasti podpory 1.1 a 1.2 - Snížení znečištění vod a zlepšení jakosti pitné vody a to na červenec t.r., s předpokládanou alokací 4 mld. Kč. Fázovací výzva je akceleračním opatřením a bude cílena na vodohospodářské projekty ve vysokém stupni připravenosti, které nemohou být zcela zrealizovány do konce roku 2015. Umožní rozdělit financování projektů mezi dvě programová období, současný OPŽP 2007-2013 a budoucí program 2014 – 2020. Vyhlášení „fázovací výzvy“ je reakcí na aktuální situaci v přípravě řady projektů prioritní osy 1, které jsou zpravidla technicky složité a jejichž příprava i realizace je velmi časově náročná.

Ke zrychlení procesů administrace projektů dojde v následujících oblastech:

- posuzování zadávací dokumentace pro výběr zhotovitele,
- posuzování koncesní dokumentace pro výběr provozovatele,
- vydávání rozhodnutí o poskytnutí dotace – před vysoutěžením smlouvy o dílo!

Dále reagoval na probíhající diskusi mezi vodohospodáři oboru vodovodů a kanalizací i mezi odpovědnými rezorty a Evropskou komisí k záležitosti regulace vodohospodářského sektoru po roce 2014. Informoval, že v rámci příprav OPŽP pro programové období 2014-2020 stanovila Evropská komise v tzv. „position paper“ předběžnou podmínku pro přidělení dotací do vodohospodářského sektoru ČR a to

- buď zřídit nezávislou regulační instituci, nebo pokračovat v implementaci principů zakotvených v Příloze č. 7 pro roky 2007 – 2013,
- uvažovat o otázce regulace vodohospodářského sektoru jako o ex-ante kondicionalitě (předběžné podmínce) pro příští programové období 2014-2020.

V současné době probíhají jednání odpovědných rezortů (Ministerstvo zemědělství, Ministerstvo financí a Ministerstvo životního prostředí) k přípravě materiálu pro vládu ČR k rozhodnutí o dalším postupu.

Závěrem svého vystoupení informoval náměstek ministra Jan Kříž o aktuálním stavu přípravy OPŽP 2014 – 2020. V současné době je rozpracována 5. verze programového dokumentu OPŽP po zapracování připomínek Platformy, Evropské komise a vnitřních připomínek MŽP. Předpokládá se, že konečný programový dokument OPŽP bude předložen vládě do konce června 2014 a po formálním dialogu s Evropskou komisí bude předložena jeho finální verze Evropské komisi a to cca do konce července 2014.

Předpokládá se, že OPŽP bude zahrnovat 6 prioritních os a to:

- PO1** - Zlepšování kvality vody a snižování rizika povodní
- PO2** - Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech

PO3 - Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika

PO4 - Ochrana a péče o přírodu a krajinu

PO5 - Energetické úspory

PO6 - Technická pomoc

Současně MŽP připravuje navazující řídicí dokumentaci a to návrh Operačního manuálu a Pravidel pro žadatele a příjemce. Dokumenty budou zohledňovat negativní zkušenosti z administrace OPŽP 2014 -02020, zejména pomalé čerpání alokace a vysokou administrativní zátěž. Termín pro předložení prvních návrhů navazující řídicí dokumentace k projednání je konec dubna 2014.

Náměstek ministra Jan Kříž dále informoval o mezirezortních jednáních k návrhu alokací připravovaných operačních programů. OPŽP by mělo získat cca 66,7 mld. Kč při predikci kurzu 26,0 Kč/€. Z toho by pro prioritní osu 1 měla být alokováno 28%, tj. téměř 19 mld. Kč.

Závěrem upozorňuji zájemce o prezentace vystupujících, že je naleznou na stránkách www.svh.cz.

Letošní setkání vodohospodářů splnilo své odborné i společenské poslání a zájem účastníků potvrdil jeho opodstatněnost.

Ing. Jan Plechatý

Vodohospodářský rozvoj a výstavba a.s.

e-mail: plechaty@vrv.cz